

CÓRRER, del ll. CŪRRĒRE id. □ 1.ª doc.: S. XIII, docs. Jaume I, Desclot, Llull, etc.

Ja en l'època arcaica apareix en les principals accs.: 'anar a pas de cursa (una persona o animal)': lo cavall dix que molt era treballat en servir son senyor, car tot jorn lo treballava e-l feya córrer amunt e avall», Llull (*Merav.*, O. C. I, 195); «prengueren-se a córrer a galop tirat, e tostemp en bell orde que no passava més lo un cap de rocí que l'altre», JoMartorell (Ag. II, 244). 'Anar de pressa (cap a algú)': «que'l cavayl ne portava lo sarraý e el comte no li podia arancar la lança; e quant lo comte de Pallars ho viu, correcc ves lo comte --- ab tant les gens de la host corregren ves aquela part on lo comte era ---», Desclot (NCL III, 94.18, 23). 'Recórrer un lloc': «comensaren a córrer per la illa», JoMartorell (Ag. I, 22). 'Fer una incursió': «Puys En Berenguer d'Entença anà-sse'n de Xàtiva a córrer a les Cabanes de Terol, e passà entre Ribaroja e Manizes», Jaume I (*Cròn. Ag.*, p. 346).

'Fer anar amunt i avall per un lloc a fi de vendre-ho': «sarraý o sarraýna qui-s corra per ciutat <pac> dotze diners de *corredures* del comprador e 12 dr. del venedor», tarifa barcelonina de 1272 (*EntreDL* I, 1160, § 87), ús important perquè és l'arrel i explicació dels mots *corredor*, *corredura* (i indirectament *correter*, *corretatge*). 'Fer anar amunt i avall (per ciutat) exposant a la ignomínia': «qui contrafarà, que mantenenent *correrà* la villa, així com acostumat és», doc. ross. de 1296 (RLR v, 89); «qui són condemnats per sentència en furt --- o serà açotat o *corregut* per la ciutat», *CostTort.* II, viii, 7.

'Escolar-se l'aigua': «lo rech de Toýr --- foren livatz los exaugadors e no *correch* lo rech», doc. ross. de 1315 (*Revue des Langues Rom.* xxx, 267). 'Tenir curs les monedes': «en les dites terres --- *córrega* monede barcelonesa e no altra», doc. mall. de 1278 (BSAI VII, 44), Bast.-Bass. (747-8) n'apleguen una desena d'exs. des de 1045 a 1093, certament en baix llatí però on es disfressa sens dubte un ús romànic. *Córrer bows* 'fer curses o corrides de toros' ja es deia, almenys en terra valenciana en el S. xv, d'on la construcció mig-substantivada «molts balls, dançes juntes, *córrer-de-bows* e altres festes», a. 1460 (Gual C., *Congr. Hist. Cor. Ar.* IV, 488).

No donaré més documentació dels diversos matisos, perquè ja basten els rics articles del DAG. i l'AlcM; tampoc de fraseologia, ni els nombrosos materials aplegats sobre formes flexives, tan variades i evolutives en aquest verb, puix que això correspon a la Gram. Històrica en projecte. Molt poques excepcions per a algunes coses extraordinàries, curioses o inesperades. La frase *a més córrer* 'molt de pressa' molt idiomàtica del català (=cast. *a todo correr*, fr. *à pas de course*) no és sols d'algunes comarques del Nord (zona Vic-Empordà, com diu AlcM) sinó també de la zona barcelonina i la major part del Princ.: la trobem ja en el S. XVII en el pseudo-Boades («los sarraïns --- tots sbalaýts, *a més córrer* se'n meteren dins la ciutat», 179), i l'usa sovint Verdguer: «la clava corsecanta tot carregant-se a coll, / traspassa 'ls rius, tramonta

les serres *a més córrer* / fins que dels camps de Gades trepitja 'l sech rostoll», *Atl.*, 116, «axis, al aclucar-se lo sol, van, *a més córrer* / sos raigs, com rierades d'or fos vers occident», *Atl.*, 184 (i encara 170).

Corra hem vist com a pres. de Subj. en la tarifa de 1272, però la forma posterior analògica *córrega* ja apareix en docs. ross. de 1298, 1317, 1334, 1338 (Alart, *InvCat.*, s. v. *córrer*). *Correguès*, 2.ª pers. pl. del perfet, doc. de Barcelona de 1298 (Miret, *Templ. H*, 197). La 1.ª pers. del Pres. d'Ind., és clar que avui no és *corro* fora del Princ., ni *corr* fora de les Illes: en terra valenciana és *yo kôrëk* (Xaraco, 1962), altres *kôrk*.

DERIV.: *Corredis* [S. XIV; *corredissa* 'cortina', princ. S. XV]. *Corredissa* 'acte de córrer molta gent, o amunt i avall' [Belv., 1803; «aquell soroll cada punt se sentia més a prop: semblaven *corredisses* de gent que escometien algú», 1878, Genís i Aguilar; escr. Renaix., DBal.].

Corredor 'el qui corre'; 'soldat que va corrent o explorant' [Cròn. Jaume I]; 'persona que corre ací i allà per afers comercials o administratius', especialment 'el qui corre una mercaderia' [1271, tarifa de Bna., *EntrDL* I, §§ 0, 0, 1, 117] amb femení *corredora* [ibid., § 117] *corredora*: «*corredores* o venedores de vels o de joyes, o metgesses, car com aquestes entren per totes les cases --- fan abans la alcavoteria que les altres», Eiximenis (*Terç*, f° 277v); «tot *corredor de coll* o *d'orella* qui fassa venda de draps --- ho deja denunciar --- l'endemà que feta haurà la venda», ban de Barcelona, Arx. Mun. Bna., 1359-97, 12; «*corredor*, lo qui encanta: praeco», OPou (*ThPu.*, 162); cf. Jordan, *ASNSL* CLII, 79, n. 2; d'on deriva *corredura* o *corredures* 'exercici d'aquesta professió', 'dret que cobra el *corredor*' [1271, tarifa de Bna., oc. c., §§ 1, 2, 3, etc.],¹ també *corredoria* [1383].

Corredor 'passadís, pas per on es corre d'un lloc a l'altre' [1417]; «*corredors* per passar de una histància en altra» OPou (*ThPu.*, 319), «*corredors* descuberts, *corredors* envelats, *corredor* per passejar o pendre ayre», «la barana de la escala o de *corredor* o tarat que guarda no-s puga caure», id. (ib., 320, 90); cites de Noller en DBal.; usual avui a tot el domini, fins a l'extrem Nord (Vall Ferrera; *ün kuřadú* Vin-grau, 1960) en part allà amb el matis de 'pas cobert i estret entre dues cases'; en les barques de pesca del Maresme *als kuřadôs* són 'les dues fustes planes que hi ha de popa a proa, a banda i banda dels remitjos' (StPol, 1928); *corredora* 'peça corredissa en les embarcacions' [JRuyra], o, en forma acastellanada, *corredera*; també en altres maquinàries o dispositius, p. ex. en el molí: «la mola de alt o la *corradora*: mola superior, mola versatilis; la mola de baix o lo registre ---», OPou (*ThPu.*, 216), cf. *CostManc.* I, s. v.; no és un 'estimball' (en el Montseny, AlcM, § 7) sinó una canaleta més rosta que les anomenades *canal* («veu aquella *corredora* en el Morou?», Riells, 1964).

Correguda 'ràtzia' [1328]: «correch tota la terra de Pisa quatre vegades e en aquella *correguda* ha pres quatre ciutadans» (Finke, *Acta Ar.* III, 533; cites